

Elke Coorens: 'We zien dat het werkt'

HB-onderwijs Arkades verovert Vlaanderen

Voltijds HB-basisonderwijs is geen gemeengoed in Vlaanderen. Maar als het aan Elke Coorens ligt, verandert dat rap. In vier jaar tijd groeide haar concept uit tot een groep van vier scholen met 23 leerkrachten en 250 leerlingen en de vraag is nog altijd groter dan het aanbod.

TEKST EN FOTO'S: MARTIN VAN ROOIJ

De recent gelegde bestrating is nog niet af, de sleuf met kabels ligt nog open en het schoolplein wordt afgesloten met een provisorisch hek. Aan alles is te zien dat de nieuwe, tijdelijke vestiging van Arkades in het Belgische Herentals onlangs pas in gebruik is genomen en een beroep doet op het improvisatievermogen van leerkrachten en leerlingen. Directeur Elke Coorens (1974), een zelfverklaard 'onderwijsbeest' zit er niet mee. Ze is blij dat ze op de nieuwe locatie beter kan voldoen aan de grote vraag naar – of zoals de Vlaamse zegt: 'nood aan' – voltijds hoogbegaafdenonderwijs in de omgeving van Herentals, een

stad met zo'n 30.000 inwoners, 35 kilometer ten oosten van Antwerpen. Als kind al wist Elke dat ze het onderwijs in wilde. 'Ik koos ook met opzet een vakkenpakket waarmee ik naar de lerarenopleiding kon, ook al zeiden mijn docenten dat ik de capaciteiten had om naar de universiteit te gaan. Op mijn achttiende zat ik

de leerplannen van basisscholen, die beschrijven hoe een school de einddoelen denkt te behalen, door te spitten. Puur uit interesse.'

Watervaleffect

Tien jaar lang gaf ze les op een school voor middelbaar beroepsonderwijs in Antwerpen aan kinderen van twaalf tot veertien jaar. Aanvankelijk zedenleer (te vergelijken met burgerschap in Nederland, MvR), later projecten. 'In die projecten zat alles van taal, wiskunde, geschiedenis en aardrijkskunde. Dat was een nieuw vak, er was

nog geen materiaal voor. Dat ben ik toen zelf gaan schrijven. Heel leerzaam. Ik paste mijn leerstof aan aan de onderwerpen waar de leerlingen mee bezigwaren, bijvoorbeeld automechanica of carrosserie. Die stof sloeg aan, maar ik merkte ook dat veel leerlingen last hadden van een soort watervaleffect. Ze zouden veel beter moeten presteren maar vielen steeds een niveautje terug. Toen zag ik: er zit iets mis in ons systeem. We laten capaciteiten verloren gaan en zetten er onvoldoende op in. We oordelen over het gedrag maar kijken niet naar de oorzaak. Doodzonde.'

Irritatie

Rond dezelfde tijd – we spreken over 2004 – raakte Elke in verwachting van de eerste van haar twee zonen. 'Die pakte de dingen razendsnel op, sneller dan zijn leeftijdsgenoten. Ik was daar fier op, maar moest die fierheid voor mezelf houden want mijn vriendinnen begonnen zich daaraan te ergeren. Als ze vertelden dat hun oudere kind inmiddels iets had geleerd zei ik: 'Dat kan die van mij ook al.' Dat begon hen te irriteren. Een collega van me was opgeleid als kinderpsychologe en vroeg: zou jouw zoon niet hoogbegaafd zijn? Toen viel het kwartje bij mij. Ik ben daarop veel over hoogbegaafdheid gaan lezen, onder meer de boeken van Tessa Kieboom. We hebben onze zoon door haar laten testen toen hij vier of vijf was. Hij bleek inderdaad hoogbegaafd. Er werd ook al een IQ afgegeven: 136.'

Tekening

Elke besloot de uitslag van het onderzoek niet te delen met de school van haar zoon. 'Ik dacht: die leerkracht moet maar zien wat mijn kind nodig heeft en daarop inspelen. Van mij als leerkracht op een middelbare school in Antwerpen wordt dat ook verwacht. Helaas, dat gebeurde niet. Daar moet ik wel bij aantekenen dat mijn zoon het op school ook niet liet zien.' Dat haar zoon niet

'Ze zeiden: "Laat hem eerst maar eens zijn wiskunde beheersen voor we hem gaan uitdagen." Nee, het is andersom. Daag hem uit. Dan volgt de wiskunde.'

gelukkig was, bleek bij toeval. 'Op een gegeven moment vonden we een gedetailleerde tekening die hij had gemaakt van een figuur met allerlei wapens met daarbij geschreven: dood. Daar zijn we toen enorm van geschrokken. We hebben in allerijl opnieuw contact opgenomen met Tessa Kieboom. Niet veel later kreeg ik een tweede zoon. Die bleek een IQ van 132 te hebben. Geen van beide had het echt naar de zin op school dus ik kwam vaak bij Tessa. Zij zag dat ik professioneel met HB-leerlingen aan de slag wilde, omdat ik doorhad dat er wat mis was met het onderwijs. Ik heb ook een tijdje voor haar gewerkt.'

Om reistijd te besparen verruilde Elke haar baan in Antwerpen voor een baan in haar woonplaats Herentals. Daar stond ze voor wat we in Nederland VWO'ers noemen. 'En daar zag ik de onderpres-teerders – en mijn collega's zagen die niet. Daarom richtte ik een VZW op, een vereniging zonder winst (het Belgische equivalent van een stichting, MvR). Mijn doel was een school voor middelbaar onderwijs te starten, zodat mijn zonen naar een geschikte school konden als ze klaar waren op de basisschool. We begonnen met naschoolse cursussen en vakantiecampen en zagen de leerlingen zienderogen opbloeien.'

Leerstoornissen

Ondertussen werd het verhaal rond haar oudste zoon nog wat complexer. 'We wisten dat hij hoogbegaafd was, maar hij bleek op school niet goed mee te kunnen. Daarom is hij toen opnieuw getest. Daaruit bleek dat hij last had van dyslectie,

dyscalculie, dysorthografie en ADHD. De school wist niet meer hoe ze mijn zoon konden helpen – en dat begriep ik ook wel. Aan de ene kant moest hij uitgedaagd worden, aan de andere kant kon hij niet mee. Weet je wat ouders van dergelijke kinderen in dat verband nogal eens te horen krijgen

van de school? 'Laat hem eerst maar eens zijn wiskunde beheersen voor we hem gaan uitdagen.' Dat is nou net fout! Daag hem uit, dan komt de wiskunde mee.'

Op de school waar ze werkte bood Elke samen met collega's – buiten schooltijd – allerlei lessen aan, van robotica tot Chinees, schaken en zelfs yoga.

'We kregen steeds meer kinderen over de vloer en ik zag dat er veel vraag was naar ons aanbod, vanwege de hiaten in het reguliere onderwijs. Ik bood mijn werkgever aan die hiaten in te vullen in het reguliere onderwijs, dus gewoon onder schooltijd, maar ze zagen het niet zitten. 'Wij gaan hier niet elitair doen', zeiden ze. Uiteindelijk liep Elke vast, ook persoonlijk. Ze ging in therapie en kreeg inzicht in allerlei zaken. Zo kwam ze onder meer tot de conclusie dat ze zelf ook hoogbegaafd was. 'Op een gegeven moment vroeg een therapeut: 'Wat wil jij écht bereiken in het leven?' Zonder een moment na te denken zei ik: 'Ik wil een school oprichten die kinderen biedt waar ze behoefte aan hebben, zonder dat ik moet vechten tegen een bestuur dat het niet wil zien.' Hij: 'Doe het dan.' Ik: 'Oké, dat ga ik doen.'

Zo startte Arkades. Elke oefende alvast met de materie op de school die haar visie niet deelde. 'Ik ben toen eigenwijs geweest. In mijn klassen skipte ik bepaalde stof en de ruimte die vrijkwam vulde ik met zelfontwikkeld materiaal, dat ik ter plekke uitprobeerde. Als leerkracht ben je eigenaar van je lessen, toch? Bovendien haalde ik netjes mijn einddoelen.' Buiten schooltijd organiseerde ze naschoolse cursussen, weekendcursussen, individuele begeleiding en vakantiecampen, waarvoor de ouders soms wel een uur wilden rijden. Ze deed dat werk onbetaald en naast haar fulltime baan aan diezelfde school. 'Ook boden we een time-out aan acht leerlingen die vastliepen op hun eigen basisschool. Veel materiaal dat ik gebruikte haalde ik van de websites van Nederlandse HB-scholen; daar zijn ze verder met HB-onderwijs dan in België. Hun gedragsproblemen vielen weg en na een paar weken vroegen de ouders: kun je dit niet voltijds doen? Maar het ging om kinderen van acht tot tien jaar, terwijl ik me altijd had beziggehouden met kinderen van twaalf tot veertien. Ik had er geen affiniteit mee. Bovendien: ik wilde een school voor middelbaar onderwijs voorbereiden, niet een basisschool oprichten. Maar die ouders hielden vol. Ze smeekten me mijn concept voor middelbaar onderwijs te vertalen naar het basisonderwijs. Daarop ben ik overstag gegaan.'

Koppig

In 2015 verliet Elke de school waaraan ze les gaf en nam ze haar intrek in een oud bedrijfspand; de gemeente maakte geen bezwaar. Wie wél bezwaar maakte, was de overbuurman: een

'We oordelen over het gedrag maar kijken niet naar de oorzaak.'

Vroeger naar school

In Nederland kunnen kinderen van twee tot vier jaar terecht op de peuterspeelzaal: een of meer dagdelen per week, niet meer dan vier uur per dag. En: vrijwillig. In België gaan kinderen vanaf hun 2,5 naar de kleuterschool, die onderdeel is van een basisschool. Verplicht, de hele week, in een continu-rooster. Dat betekent dat de ouders (in de praktijk veelal de vrouwen) meer mogelijkheid hebben om te gaan werken. Dat zie je terug in de cijfers: 41% van de werkende Belgische vrouwen werkt in deeltijd. In Nederland werkt 74% van de werkende vrouwen in deeltijd.

reguliere basisschool. 'Kennelijk vonden zij hun leerlingenaantal en hun inkomen belangrijker dan het welzijn van deze groep leerlingen. Maar dat maakte me alleen maar koppiger en nog meer gedreven om mijn plan door te zetten.' De school startte als een privéschool; de ouders betaalden € 250,- per kind per maand. Samen met haar (op dat moment) enige collega-leerkracht ontwikkelde ze het lesmateriaal. 'Op een gegeven moment kregen we ook leerlingen met leerstoornissen. Daar ben ik me in gaan verdiepen. Ideaal eigenlijk, want zo vulde ik mijn rugzakje meer en meer. Ik zag het hoogbegaafde kind in combinatie met de leerstoornissen (in Nederland noemen we deze categorie ook wel 'begaafd en bijzonder' of 'dubbel bijzonder', MvR). Het jaar erop werden we een erkende school. We kregen nog geen subsidie – die kwam pas een jaar later – maar door die erkenning konden we wel getuigschriften voor het basisonderwijs afgeven. Kinderen hoefden daardoor niet naar een centrale toetsingsinstantie.' In 2018 opende Elke vestigingen in Houthalen en Gent, op 50 respectievelijk 100 kilometer van Herentals. 'We zijn toen samengegaan met een andere scholengroep. Ondertussen groeide het aantal leerlingen in Herentals zo hard dat we uit

ons jasje groeiden. Daarom zijn op 22 augustus hier aan de Herenthoutseweg containerklassen (noodlokalen) geplaatst. We mogen hier nu twee, maximaal drie jaar zitten. Daarna moeten we op zoek naar een andere locatie. De vierde, voor Herentals...'

Rappe overname

In België wordt het aantal leerlingen op een school geteld op 1 februari, behalve scholen die jonger zijn dan zes jaar. Van die scholen wordt – net als in Nederland – het aantal leerlingen geteld op 1 oktober. 'Dat was gisteren – en om tien voor vier kreeg ik het bericht dat de Mondomio-school in Leopoldsburg te weinig leerlingen had om door te kunnen. Dat hele verhaal stond onder hoge tijdsdruk. Door onze schaalgrootte kunnen we die school, die overigens een prima onderwijsconcept voerde, in stand houden. Het grote voordeel voor Arkades was dat ik door de overname een directielid die een halve baan had nu een fulltime job kan bieden.'

Elke werkt naar eigen zeggen 105 uur per week. 'Maar ik doe het graag. Ik ben heel gepassioneerd, omdat 23 leerkrachten werken met het concept dat ik heb bedacht en omdat we zien dat kinderen terug gelukkig worden. Wat wij doen werkt. Het aantal leerlingen groeit heel snel. In 2015: 9 leerlingen. In 2016: 28. In 2017: 50. In 2018: 112. En dit jaar zijn het er 195. Nu stagneren we, want we zitten vol. We zullen dus een wachtlijst moeten opstellen.' Wat is met het oog op de toekomst de grootste hobbel die moet worden genomen? 'Verwachtingenmanagement van de ouders. Voor veel ouders is dit de laatste halte. Als het hier niet lukt, wat dan...? Maar wij zullen grenzen moeten stellen.'